

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez** tarafından Anayasanın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ali KENANOĞLU
İstanbul Milletvekili

EPDK'nın hazırladığı “Elektrik Piyasasında Lisansız Elektrik Üretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” 11/08/2022 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yapılan bu değişiklik ile 2019 sonrası yapılan lisanssız santrallerin tüketiminden fazlasının YEKDEM'e bedelsiz olarak verilmesi öngörülmektedir. Oysa ki; Türkiye'nin enerji ihtiyacının karşılanmasında yenilenebilir enerji kaynaklarından daha fazla yararlanılabilmesi için EPDK'nın 12/05/2019 tarihinde yayımladığı yönetmelik hükümlerine göre; Sanayiciye ve tarımsal sulama işinde kendi elektrik tüketimini yerinde karşılayabilmesi için lisansız enerji üretimi hakkı getirilmiş ve buna göre sanayici bildirimde bulunarak sözleşme gücünün 2 katına kadar elektrik üretebilmesi ve bu üretiminden fazlasını da satabilmesi imkânı tanınmıştır.

Ancak, EPDK aradan geçen 3 yılın sonunda bu karardan vazgeçerek Güneş Enerjisi yatırımcılarını zor bir sürece sokmuştur. EPDK, tüketim yapmadan üretim yapanların, sektörlere bağı olmayanların, hat ve trafo kaybına sebep olan ve sektöre zarar veren yatırımcıların önüne geçileceğini, tüketimin bir kat fazlasının satılmasına izin verileceği, kalan kısmın ise ücretsiz olarak abonelere dağıtılacağını belirtmektedir.

2019 yılında yayımlanan yönetmelik hükümlerine göre güneş enerjisinden üretilen üretim fazlası elektriğin 10 yıl boyunca satış garantisine güvenerek yatırım yapan firmalar şimdi getirilen bu yeni düzenleme ile mağduriyet yaşadıklarını, bu karardan vazgeçilmesi yönünde çağrılar yapmaktadırlar.

Önceki yönetmeliğin bazı eksikliklerine rağmen, amacı tüketicilerin elektrik ihtiyaçlarını lisans alma, şirket kurma gibi yükümlülükleri olmaksızın kendi üretim tesisinden karşılayabilmesi ve küçük ölçekli üretim kaynaklarının etkin kullanımına imkân tanınması vesilesiyle enerji maliyetleri ve elektrik faturalarının son dönemde çok hızlı artması üzerine lisanssız yatırımlara olan ilgi de beraberinde artmıştır.

Konut, işletme veya sanayi kuruluşunun elektrik faturasını düşürmeyi hedefleyen tüketicilerin bir kısmı olanakları ölçüsünde başta güneş olmak üzere küçük ölçekli yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi yatırımları gerçekleştirmekteyken, enerji üretimindeki kârlılık seviyesinin yüksekliği nedeniyle bu alana yönelen küçük ve orta ölçekli bazı yatırımcılar da lisanssız üretim mevzuatındaki kolaylıktan faydalanmaya çalışarak kurulu gücü yüksek, fiili tüketimi düşük tüketim tesislerinin bina, çatı ve diğer uygun alanlarını kiralayarak elektrik üretim tesisi yatırımlarına hız vermiştir.

7606

Getirilen bu yeni değişiklik lisansız üretim tesislerinin, lisanslı santrallara benzer şekilde gelir elde etmesinin önüne geçilmesini hedeflediği anlaşılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında olumlu olmakla birlikte geniş açıdan bakıldığında, Türkiye'nin enerji alanındaki başıboşluğu, kronik hale gelen denetim ve yönetim zafiyetlerini bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Öncelikle bu değişiklik başta güneş enerjisi olmak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelen ilginin düşmesine sebep olabilecektir. Diğer taraftan, sınırlandırmanın 12 Mayıs 2019'dan itibaren geriye dönük olarak başlatılması son dönemde gerçekleştirilen yatırımların kredilerinin geri ödenmesinde sorunlara neden olacaktır.

Ayrıca, uzun vadeli düşünüldüğünde; bina yüzeyleri ve çatılardaki yüksek üretim kapasiteli sistemler için yalnızca mahsuplaşma yapılması halinde, AKP iktidarında sıkça rastladığımız gibi plansız kararların sektörün geleceğini ve ülkenin ekonomisini nasıl baltaladığı görülecektir. 3 yıldan fazladır uygulanan bir kuralın, bir gecede geriye dönük olarak değiştirilmesinin başka sonuçları da olacaktır. Üretim fazlasını bedelsiz sisteme vermek zorunda kalacak olan tesislerin bir kısmı ya sökülecek ya da kapasite düşürme yoluna gidecektir. Kaynak israfı yaratması bir yana ikinci el, sökülmüş hurda güneş panelleri piyasası oluşacaktır.

EPDK, bu düzenleme ile küresel enerji krizi ve Türkiye'de yaşanan ekonomik krizden kaynaklı çok fazla artan enerji fiyatlarına karşı yenilenebilir güneş enerjisine yatırım yaparak enerji krizinden daha az etkilenmemize katkı sunacak güneş enerjisi sektörü büyük bir açmazla karşı karşıya bırakmıştır.

EPDK, lisansız GES yatırımcıları için istikrarlı bir planlama yürütmesi gerekirken, herhangi bir önlem almadan binlerce küçük ve orta ölçekli işletmelerin GES kurulumuna göz yumup milyarlarca yatırımdan sonra kalkıp yönetmelikte değişikliğe gidip Türkiye'de gelişmekte olan yenilenebilir güneş enerjisi sektörünün kazandığı ivmeyi sekteye uğratmıştır. Bu durum ayrıca, Türkiye'nin BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine taraf olarak uluslararası sözleşmelere imza attığı bir süreçte, GES'ten boşalacak üretim kapasitesinin kömür ve doğalgaz tarafından doldurulmasına neden olabilecektir.

Türkiye için yenilenebilir kaynaklara dayalı üretim kapasitesinin artırılması dışa bağımlı ithal enerji ihtiyacının azalmasında önemli rol oynamaktadır. Bugün karşı karşıya kaldığımız enerjide dışa bağımlılık çıkmazından kurtulmanın anahtarı yerli ekipman ile yenilenebilir enerji yatırımlarına ağırlık vermek olmalıdır. Bu kapsamda tüm uygun alanların kullanılması amacıyla başta kooperatifler olmak üzere küçük yatırımcıların, kendi ihtiyaçları dışında da enerji üretebilmesine olanak sağlanmalıdır.

Dolayısıyla, bu yatırımlara yönelik lisanslama süreçleri kolaylaştırılmalı, üretilecek enerjinin hangi şartlarda, ne kadar süre satın alınacağı gününbirlik değişmeyecek kurallara bağlanmalıdır. Bütün bunlar gözetilmeden "halka bedava elektrik verilecek" algısı ile ülkenin yenilenebilir enerji alanındaki gelişiminin sekteye uğratılması başka sorunları da beraberinde getirecektir.

EPDK'nın bu kararını tekrar gözden geçirmeli, sektörün paydaşları ve STK'nın görüşleri de alınarak yeni bir uzlaşma yoluna gitmelidir. Yapılması gereken; ucuz ve kaliteli enerjiye erişimi güvenceye almak için yurttaşların kuracakları kooperatifler aracılığıyla üretim tesisleri kurmaları teşvik edilmeli, enerji şirketlerinin inisiyatifine terk edilen bu alanda yeniden kamu otoritesi tesis edilmelidir.

7406

Bu bağlamda;

- 1- 2019 yılında çıkarılan yönetmeliğe güvenerek GES'lere yatırım yapan firmaların yaşadığı mağduriyet nasıl giderilecektir?
- 2- Önceki yönetmeliğe güvenerek yatırım yapan firmaların kredi geri ödemelerinde yaşanacak sıkıntı nasıl giderilecektir?
- 3- Yönetmeliğin yürürlük tarihinin geriye dönük belirlenmesi nedeniyle açılması muhtemel yüksek meblağlı hukuki davaların kazanılması halinde kamu zararı oluşmayacak mıdır?
- 4- Yeni yönetmelik nedeniyle yaşanacak olan iflaslar nedeniyle GES hurdalığına nasıl bir çözüm bulunacaktır?
- 5- Yeni yönetmelik nedeniyle işini terk etmek zorunda kalan firma çalışanlarının istihdam sorununa nasıl bir çözüm bulunacaktır?
- 6- Lisanssız elektrik üretim yönetmeliğinde yapılan değişiklik, yenilenebilir enerji kaynaklarının gelişmesine engel olmayacak mıdır?
- 7- EPDK'nın önce GES'lerin yapılmasını teşvik ederek yaptırması sonra bu yönetmelik el koymaya çalışması bir çelişki değil midir?
- 8- Böyle bir düzenleme gerçekten gerekli idiyse neden mevcut yatırımcılar için bir geçiş süreci tanınmamıştır?
- 9- Sektörde yaşanan bu sıkıntılar nedeniyle bu sıkıntıları giderecek yeni bir çalışmanız olacak mıdır?
- 10- Türkiye'nin enerji açığının önemli bir kısmını karşılayan yenilenebilir enerji sistemlerden biri olan Güneş Enerjisi Sistemlerinin gelişmesinin önündeki engeller kaldırılacak mıdır?